2к

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет іноземної філології
Кафедра іноземних мов

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О. А. Кузнецова
27 серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНОЗЕМНА МОВА

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітня програма Українська мова і література

2019 – 2020 навчальний рік

Розробник: Раковська Марія Андріївна, доцент кафедри іноземних мов, кандидат педагогічних наук _____(Раковська М.А.)

Робоча програма затверджена на засіданні *кафедри іноземних мов*
Протокол *№ 1* від «*27*» *серпня* 20*19* р.

Завідувач кафедри _____ (Дем'яненко О.Є.)
«*27*» *серпня* 20*19* р.

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
03 Гуманітарні науки</td><td colspan="2" rowspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Спеціальність
035 Філологія</td></tr>
<tr><td rowspan="4">035.01 Філологія (Українська мова та література)</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td colspan="2">2-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання: доповіді, захист рефератів, повідомлення.</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 90</td><td>3</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 4</td><td rowspan="8">Ступінь бакалавра</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>2 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>28 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">Вид контролю: ПМК</td></tr>
<tr></tr>
</table>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33% ~67%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування навичок практичного володіння іноземною мовою як засобом спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами.

Завдання курсу:

1. Розвинути вміння та навички письма, читання і перекладу англійською мовою.
2. Розвинути навички комунікативного спілкування англійською мовою за темами повсякденного спілкування.
3. Удосконалити вміння і навички сприймати мову як при безпосередньому спілкуванні, так і під час аудіювання.
4. Удосконалити вміння і навички діалогічно та монологічно спілкуватися в межах тем, зазначених програмою.
5. Навчити передавати в усній та письмовій формах здобуту при читанні інформацію англійською мовою.

Передумови для вивчення дисципліни: шкільний курс іноземної мови, іноземна мова, іноземна мова за професійним спрямуванням.

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

- знання лексичного мінімуму, який необхідний для володіння усними формами спілкування, що включає знання лексичних одиниць, тобто слів та словосполучень, які мають найбільшу семантичну цінність і часто вживаються в іншомовному спілкуванні на рівні монологічного, діалогічного та спонтанного мовлення;
- знання граматичного мінімуму, який необхідний для володіння усними та письмовими формами спілкування, що включає знання граматичних структур та їх компонентів: іменник: рід та число іменників; прикметник: ступені його порівняння, узгодження іменників з прикметниками; прислівник: ступені його порівняння, використання прислівників з дієсловами; дієслово: дійсний, умовний та наказовий способи дієслів, часи дієслів, інфінітив, герундій та граматичні конструкції з їх використанням; порядкові та кількісні числівники; прийменник.
- вміння володіти комунікативним аспектом спілкування;
- вміння вживати граматичні структури;
- здатність вести бесіду загально-побутового характеру;
- знання правил мовного етикету, вміння читати художню та спеціальну літературу англійською мовою на загально-побутові теми та тексти зі спеціальності лінгвістичного напрямку з метою пошуку нової інформації;
- здатність перекладати тексти за спеціальністю (мовознавчої тематики);
- здатність виявляти обізнаність в основах міжкультурного спілкування.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими ***компетентностями:***

І. Загальнопредметні: Застосовує досягнення національної та світової культури у вирішенні власних професійних та життєвих завдань; володіє розвиненою культурою мислення, умінням ясно й логічно висловлювати свої думки; володіє навичками наукової організації праці; розвиває навички самостійного опанування нових знань; уміє працювати з довідковою літературою, різнотипними словниками, електронними базами даних, системами інформаційного пошуку.

ІІ. Фахові: вміє застосовувати знання з граматики, лексикології, стилістики для здійснення іншомовної комунікації; усвідомлює і контролює організацію змісту, знань і навичок перцепції та продукції символів, із яких складаються письмові тексти; розуміє загальний зміст і суттєві деталі автентичних аудіо- і відеоматеріалів, пов'язаних з академічною та професійною сферами; розуміє основні ідеї та розпізнає конкретну інформацію в ході лекцій, семінарів, конференцій, дискусій за темами відповідного академічного і професійного спрямування; розуміє автентичні тексти, пов'язані з академічною та професійною діяльністю, з

підручників, газет, популярних і спеціалізованих журналів та ресурсів мережі Інтернет; вміє визначати позицію і точки зору в автентичних текстах, пов'язаних з навчанням та спеціальністю, писати академічну та ділову документацію, пов'язану з особистою та професійною сферами (резюме, життєпис, заяви), анотувати наукові тексти іноземною мовою; володіє уміннями та навичками здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність, зумовлену професійною та комунікативною метою.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Наука у нашому житті

Тема 1. Загальні відомості про фонетичну систему англійської мови.

Тема 2. Розмовна тема "Наука у нашому житті". Граматика: Модальні дієслова (must, have to).

Тема 3. Розмовна тема "Коротка історія Ст. Хокінга". Граматика: Модальні дієслова (could, had to).

Тема 4. Розмовна тема "Ідеї та іновації". Граматика: Модальні дієслова (could, had to).

Тема 5. Розмовна тема "Як робити записи". Граматика: Модальні дієслова (could, had to).

Кредит 2. Умови роботи

Тема 6. Розмовна тема "Ніч. Сон". Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).

Тема 7. Розмовна тема "Працювати вночі". Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).

Тема 8. Розмовна тема "Нічна зміна". Граматика: Наміри у майбутньому.

Тема 9. Розмовна тема "Як покращіти пам'ять". Граматика: Наміри у майбутньому.

Тема 10. Розмовна тема "Відкриття Нової Зеландії". Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).

Кредит 3. Робота і промисловість

Тема 11. Розмовна тема "Робота і промисловість ". Граматика: Структура "used to".

Тема 12. Розмовна тема "Використання золота у промисловості". Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).

Тема 13. Розмовна тема "Імпорт-експорт". Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).

Тема 14. Розмовна тема "Виготовлення шоколаду". Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).

Тема 15. Розмовна тема "Час для змін". Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).

3. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Наука у нашому житті						
Тема 1. Загальні відомості про фонетичну систему англійської мови.	6	2				4
Тема 2. Розмовна тема "Наука у нашому житті". Граматика: Модальні дієслова (must, have to)	6		2			4
Тема 3. Розмовна тема "Коротка історія Ст. Хокінга". Граматика: Модальні дієслова (could, had to).	6		2			4
Тема 4. Розмовна тема "Ідеї та іновації". Граматика: Модальні дієслова (could, had to).	6		2			4

Тема 5. Розмовна тема “Як робити записи”. Граматика: Модальні дієслова (could, had to).	6		2			4
Усього:	30	2	8			20
Кредит 2. Умови роботи						
Тема 6. Розмовна тема “Ніч. Сон”. Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).	6		2			4
Тема 7. Розмовна тема “Працювати вночі”. Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).	6		2			4
Тема 8. Розмовна тема “Нічна зміна”. Граматика: Наміри у майбутньому.	6		2			4
Тема 9. Розмовна тема “Як покращіти пам'ять”. Граматика: Наміри у майбутньому.	6		2			4
Тема 10. Розмовна тема “Відкриття Нової Зеландії”. Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).	6		2			4
Усього:	30		10			20
Кредит 3. Робота і промисловість						
Тема 11. Розмовна тема “Робота і промисловість”. Граматика: Структура "used to".	6		2			4
Тема 12. Розмовна тема “Використання золота у промисловості”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	6		2			4
Тема 13. Розмовна тема “Імпорт-експорт”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	6		2			4
Тема 14. Розмовна тема “Виготовлення шоколаду”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	6		2			4
Тема 15. Розмовна тема “Час для змін”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	6		2			4
Усього:	30		10			20
Усього годин:	90	2	28			60

4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Загальні відомості про фонетичну систему англійської мови.	2
	Разом:	2

5. Теми практичних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Наука у нашому житті		
1	Розмовна тема “Наука у нашому житті”. Граматика: Модальні дієслова (must, have to)	2
2	Розмовна тема “Коротка історія Ст. Хокінга”. Граматика: Модальні	2

	дієслова (could, had to).	
3	Розмовна тема “Ідеї та іновації”. Граматика: Модальні дієслова (could, had to).	2
4	Розмовна тема “Як робити записи”. Граматика: Модальні дієслова (could, had to).	2
Кредит 2. Умови роботи		
5	Розмовна тема “Ніч. Сон”. Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).	2
6	Розмовна тема “Працювати вночі”. Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).	2
7	Розмовна тема “Нічна зміна”. Граматика: Наміри у майбутньому.	2
8	Розмовна тема “Як покращіти пам'ять”. Граматика: Наміри у майбутньому.	2
9	Розмовна тема “Відкриття Нової Зеландії”. Граматика: Дієслівні структури (Verb patterns).	2
Кредит 3. Робота і промисловість		
10	Розмовна тема “Робота і промисловість”. Граматика: Структура "used to".	2
11	Розмовна тема “Використання золота у промисловості”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	2
12	Розмовна тема “Імпорт-експорт”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	2
13	Розмовна тема “Виготовлення шоколаду”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	2
14	Розмовна тема “Час для змін”. Граматика: Теперішній неозначений час (пасивний стан).	2
	Разом	**28**

6. Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
Кредит 1. Наука у нашому житті		
1	Виконання завдань на закріплення лексичного матеріалу теми	6
2	Виконання завдань на закріплення граматичного матеріалу теми	6
3	Написання есе "Famous inventor of the XXth century".	7
Кредит 2. Умови роботи		
4	Виконання вправ на закріплення лексико-граматичного матеріалу теми	12
5	Робота з текстом “Common dreams”.	8
6	Контрольна робота № 1	
Кредит 3. Робота і промисловість		
7	Виконання вправ на закріплення лексико-граматичного матеріалу теми	12
8	Робота з текстом “Tea innovations”.	8
9	Контрольна робота № 2	
	Разом	**60**

7. Індивідуальне науково - дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів:

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді/реферату (для студентів ДФН).

Основне завдання цього виду діяльності – систематизація, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни «Іноземна мова». ІНДЗ дозволяє студентам опанувати необхідні практичні навички при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ. Метою виконання ІНДЗ є: закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами під час набуття теоретичних і практичних навичок, їх використання в процесі вивчення дисципліни. ІНДЗ студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни з одержанням консультацій викладача дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

1) самостійність виконання;
2) логічність та послідовність викладення матеріалу;
3) повнота та глибина розкриття теми, проблемної ситуації;
4) наявність візуального супроводу (фото, відео, картини, карти, таблиці, малюнки тощо);
5) кількість використаних джерел;
6) відображення практичного досвіду;
7) обґрунтованість висновків;
8) якість оформлення;
9) презентація та захист індивідуального науково-дослідного завдання.

10. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік/екзамен) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях.

Студенту виставляється *відмінно*, якщо:

- Студент розуміє тривале мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Вміє знаходити в інформаційних текстах з незнайомим матеріалом необхідну інформацію, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.

- Студент вміє читати тексти, аналізує їх і робить власні висновки, розуміє логічні зв'язки в рамках тексту та між його окремими частинами.
- Студент вміє без підготовки висловлюватися і вести бесіду в межах вивчених тем, використовує граматичні структури і лексичні одиниці у відповідності з комунікативним завданням, не допускає фонематичних помилок.
- Студент вміє написати повідомлення, правильно використовуючи лексичні одиниці в рамках тем, пов'язаних з повсякденним життям. надаються при наявності несуттєвих орфографічних, які не порушують акту комунікації (британський або американський варіанти орфографії, орфографічні помилки в географічних назвах тощо).

Студенту виставляється *дуже добре*, якщо:

- Студент розуміє основний зміст мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також сприймає основний зміст повідомлень та фактичну інформацію, надану у повідомленні.
- Студент вміє читати з повним розумінням тексти, використовуючи словник, знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та робити відповідні висновки.
- Студент вміє зв'язно висловлюватися відповідно до навчальної ситуації, малюнка, робити повідомлення з теми, простими реченнями передавати зміст прочитаного, почутого або побаченого, підтримувати бесіду, ставити запитання та відповідати на них.
- Студент вміє без використання опори написати повідомлення за вивченою темою, зробитинотатки, допускаючи ряд помилок при використанні лексичних одиниць. Допущені помилки непорушують сприйняття тексту у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше,різноманітність структур, моделей тощо.

Студенту виставляється *добре,* якщо:

- Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, сприймає більшу частину необхідної інформації, надану в вигляді оціночних суджень, опису, аргументації.
- Студент вміє читати з повним розумінням і тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; уміє знаходити потрібну інформацію в текстах інформативного характеру.
- Студент упевнено розпочинає, підтримує, відновлює та закінчує розмову у відповідності з мовленнєвою ситуацією. Всі звуки в потоці мовлення вимовляються правильно.
- Студент вміє написати коротке повідомлення за вивченою темою за зразком у відповідності до заданої комунікативної ситуації, допускаючи при цьому ряд помилок при використанні вивчених граматичних структур. Допущені помилки не порушують сприйняття тексту у роботі вжито ідіоматичні звороти, з'єднувальні кліше, різноманітність структур, моделей тощо.

Студенту виставляється *достатньо*, якщо:

- Студент розуміє основний зміст поданих у нормальному темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі.
- Студент вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які можуть містити певну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді оціночних суджень, опису за умови, що в текстах використовується знайомий мовний матеріал.
- Студент вміє в основному логічно розпочинати та підтримувати бесіду, при цьому використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, відображаючи власну точку зору.
- Студент вміє написати за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які не утруднюють розуміння тексту

Студенту виставляється *задовільно*, якщо:

- Студент розуміє загальний зміст поданих у адаптованому темпі текстів, побудованих на вивченому мовному матеріалі.

- Студент вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту тексти, які містять лише знайому лексику. Уміє частково знаходити необхідну інформацію у вигляді фактів.
- Студент вміє в основному логічно підтримувати бесіду, використовуючи обмежений словниковий запас та елементарні граматичні структури. На запит співрозмовника дає елементарну оціночну інформацію, загалом відображаючи власну точку зору.
- Студент вміє написати за зразком, проте використовує обмежений запас лексики та граматичних структур, допускаючи помилки, які утруднюють розуміння тексту

Оцінка *за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів:

Для одержання оцінки «відмінно» студент повинен:

- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- викладати теоретичний матеріал чітко, коротко, пов'язано й обґрунтовано;
- уміти оперативно розібратися в запропонованій ситуації, грамотно оцінити її й обґрунтувати ухвалене рішення;
- упевнено відповідати на запитання викладача й без зауважень із їх боку;

Для одержання оцінки «добре» студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал обґрунтовано й складно;
- укластися у встановлений термін підготовки відповіді;
- не утруднятися у виборі рішення при аналізі запропонованої ситуації;
- уміти обґрунтувати ухвалене рішення;
- добре відповідати на запитання викладача.

Для одержання оцінки «задовільно» студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- розібратися в запропонованій ситуації й розробити пропозиції щодо вирішення;
- позитивно відповідати на запитання викладача;
- допускаються недостатньо впевнені й чіткі відповіді, але вони повинні бути, власне кажучи, правильні.

Оцінку «незадовільно» одержують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у пункті 3.

Кількість балів у кінці 3 **семестру** повинна складати від 100 до 300 балів (за 3кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти** за 3 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота															КР	Накопичувальні бали/сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	50	300/100*
6	26	6	26	36	6	26	6	26	36	6	6	26	6	6		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби дігностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу;пояснення − вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація − метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

Методичне забезпечення

1. Дем'яненко О.Є., Шиян Т.В. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Іноземна мова» для студентів І-ІІ курсів філологічного факультету, факультету дошкільної та початкової освіти. – Миколаїв: ФОП Нестеренко О.А., 2017. – 184 с.
2. Навчально-методичний комплекс.

12. Рекомендована література

Базова

1. Ian Lebeau, Gareth Rees. Language Leader Pre-Intermediate. Course book. Pearson:Longman. – 168 p.
2. Ian Lebeau, Gareth Rees. Language Leader Pre-Intermediate. Work book. Pearson:Longman. – 95 p.

Допоміжна

1. English grammar: Reference and Practice. Дроздова Т. Ю., Бурустова А. И. Химера, Санкт-Петербург, 2000. – 320 p.
2. Murphy R. English Grammar in Use. – Cambridge, 1988. – 328 p.
3. Thompson A. J., Martinet A. V. A Practical English Grammar Exercises#2. Oxford University Press.
4. Thompson A.T. J., Martinet A.V. A Practical English Grammar Exercises#1. Oxford University Press.
5. Верба Г. В., Верба Л. Г. Довідник з граматики англійської мови. – К.: Освіта, 1993.
6. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка. Пособие для студентов педагогических институтов и университетов. – М., 2000. – 320с.
7. Каушанская В.Л. Сборник упражнений по грамматике английского языка. – М.,2000. – 216с.

13. Інформаційні ресурси

1. http://moodle.mnu.mk.ua/course/view.php?id=68
2. http://www.etymonline.com/
3. http://eldum.phil.muni.cz/course/view.php?id=15
4. http://ijl.oxfordjournals.org/